

Κι ἀφοῦ ὁ «Νουμάς» ἔκρινε ὡσοῦτο καὶ δίκιο ν' ἀφήση ἕναν τέτοιον ἀνάγυρο τῆς φιλολογίας νὰ οἰσιστῇ καὶ λυγιστῇ τοῦ κάκου πασκίζοντας πῶς νὰ πιταυλίσῃ τὸν Ποιητῆ, τὸ φῶς, τὴν τιμὴ καὶ τὸ καμάρι μας, καὶ ἄλλον κόσμο μαζί, καὶ χώνοντας ἀδιάκριτα τὴ μύτη του σὶδὸ πουργι τοῦ ἄλλουνοῦ, νὰ τὸν παραστήσῃ καὶ ἀρογόμιστο, δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃ κανένα «τάκτ» νὰ τοῦ πῶ, ἀφοῦ δὲν τοῦ τὸ εἶπε ἀκόμα ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά», πῶς ἂν οἱ τέτοιοι ποσαπαίρηδες τῆς πέννας καὶ «τί-ἀνεμος-φυσάηδες» σὰν τὸν κ. Ξ.—ποῦ ἄλλη γλώσσα καὶ ἀρχὴ δὲν ἔχει παρὰ ὅποια τοῦ πλερῶνει ὁ ἀγράμματος ἐκδότης του ἢ ὅποια σφῆρειναι στὸ παραπρόϊκι του τῆ «Διάπλαση»,— ἂν οἱ ἀχαρακτήριστοι αὐτοὶ⁽¹⁵⁾ ποῦ μιλοῦνε κίβλα γι' ἀρετὴ καὶ γιὰ συνείδηση δὲν εἶτανε πάντα στὴ μέση, θὰ ζοῦσε ἀπὸ καιρὸ μὲ τὰ ἔργα του μοναχὰ καὶ ὁ Ποιητῆς ὁ ἀναγκασμένος νὰ κἀνῃ καὶ ἄλλη δουλειὰ γιὰ νὰ ζήσῃ. Καὶ τοῦτο ἀκόμα. Πῶς ἂν ὁ Παλαμᾶς καὶ ὁ Δροσίνης εἶναι καὶ μένουνε ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, μένουνε γιὰτι δουλεύουνε μὲ ζῆλο καὶ ἀξιοσύνη ποῦ τοὺς τ' ἀναγνωρίζουνε καὶ οἱ πολιτικοὶ τοὺς ἀκόμα ὀχτροὶ (γιατὶ πολιτικὸς ἀγῶνας εἶναι ὁ δημοτικισμὸς), καὶ ὄχι μόνον δὲν τοὺς παύουνε παρὰ καὶ ἀμείβουνε μὲ παράσημα τὴν ὑπαλληλικὴ τους ἀξία. Κ' ἐπὶ τέλος ἐκεῖνοι δὲν κλαυτήκανε ποτέ. Ὁ ἀξιότιμος κ. Ξ. κλαίγεται⁽¹⁵⁾ πῶς δὲν μπορεῖ τάχα νὰ ζήσῃ μὲ τὰ φιλολογικὰ του ἔργα καὶ ἀναγκάζεται—ἐλεημοσύνη γιὰ τὸν ἀξίόπαθο, Χριστιανοί!—νὰ πουλᾷ γλωσσικὴ συνείδηση καὶ πολυτίμητη ὑπογραφή γιὰ νὰ

ριώτης εἶνε; Διατὶ νὰ εἶνε ὁ Ἑρμοῦς καὶ ὁ Πέτρος Βασιλικὸς νὰ μὴν εἶνε; Διατὶ ὁ Παλαμᾶς, καὶ ὄχι ὁ Προφῶρας; . . . Ὅταν εὗρισκα καὶ ὀνομάζω *μαλλιαρῆν* τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τοῦ δεινα, τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἀνήκει εἰς καμμίαν ἰδιαιτέραν Σχολήν; χωρισμένην ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Σχολὴν τῶν δημοτικιστῶν, ἀλλ' ἀπλοῦστατα ὅτι πολλαὶ ἢ ὀλίγαι ἀπὸ τὰς λέξεις ποῦ μεταχειρίζεται, ἢ μοῦ εἶναι ἀγνωστοὶ ἢ μοῦ φαίνονται κακῶχοι καὶ ἀκατάλληλοι ἢ μοῦ κἀμνον τὴν ἐντύπωσιν τοῦ γελίου καὶ τοῦ παραδόξου. Θὰ ἤμουν παράλογος ἂν εἶχα τὴν ἀξίωσιν αἰ* λέξεις αὐταὶ νὰ κἀμνον τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς ἐντύπωσιν εἰς ὄλους. Ἄλλ' ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, δὲν πρέπει νὰ παραξενεύωμαι διόλου, ἂν ὁ δεινα, τὸν ὅποσον ἐγὼ θεωρῶ καὶ ὀνομάζω *μαλλιαρὸν*,—διότι δὲν ἔχω καὶ ἄλλην λέξιν ἱκανὴν νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπαρέσκεϊάν μου,—δι' ἕνα ἄλλον ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ἀπλοῦς δημοτικιστῆς. . . Συμπεραίνομεν λοιπὸν ὅτι προκειμένου περὶ δημοτικιστῶν, τὸ *μαλλιαρὸς* δὲν ἀποτελεῖ ἀντικειμενικὸν χαρακτηριστικόν, ἀλλὰ κρίσιν ὅτοκει μενικὴν. —ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἀθῆναι», 25 Μαρτ. 1910.

— Καὶ ὅτερ' ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω ἀλλοπρόσαλλα γραφόμενά σου, ποῖος λογικὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νάχῃ σπειρὶ ἐμπιστοσύνην στὴν κρίσιν τὴν ὑποκειμενικὴν σου, ὃ ὑπέροσφε κριτικῆ:—ἔχει τὸ δικαίωμα κάθε συκοφαντημένος σου νὰ ερωτήσῃ.

1η) «Ἄν ἤμουν ἀνεξάρτητος ὅπως ὁ Πάλλης, ἢ ἂν εἶχα ἰσχυρότερον χαρακτήρα ὅπως ὁ Καρκαβίτσας» (Γρ. Ξ. «Παναθηναϊκᾶ». 1903, σελ. 388, «ἂν εἶχα μιὰ περιουσία ὡστε νὰ μὴν εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ζῶ μὲ τὴν πέννα μου, δὲ θάγραφα στὴν καθαρύουσα οὐτε μισθὸ ἀράδα». —Γρ. Ξ., «Νουμάς», ἀριθ. 586, σελ. 54.—Βλέπε καὶ σημ. 7.—Καὶ ὅμως τίποτα δὲν τοῦ λείπει τοῦ κ. Γρ. Ξ. Μονάχα ὁ χαρακτήρας, ὅπως τόμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος.

ζήσῃ, ἐνῶ τὸ ξέρε ὅλος ὁ κόσμος πῶς ἔχει δική του τὴ μισθὴ «Διάπλαση» ποῦ ἔγινε τώρα πιά καὶ αὐτὴ ἀπὸ ἀνάγκη *μαλλιαρῆ* (ὡσοῦτοτερα, περίπου *μαλλιαρῆ*), καὶ βιβλία συχνοτυπῶνει, κ' ἔργα κάθε λογῆς καὶ κοπῆς τοῦ παίζουνε ταχτικὰ στὰ θέατρα.

Ἡ «παρούσα» θὰ τυπωθῇ καὶ ἄλλοῦ, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ μονάχα στὸν κύκλο τοῦ «Νουμά».

2. 4. 1916

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

ΓΙΑ ΤΟΝ Κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Πολὺ θὰ μὲ ὑποχρεώσετε νὰ δημοσιεύητε στὸ «Νουμά» τὰκόλουθα λίγα λόγια ὡς ἀπάντησι στὸ γράμμα γιὰ μένα τοῦ κ. Ξενοπούλου.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτο μὲν ζήτημα, δηλ. τὸν ἐξαναγκασμὸ, μπορῶ νὰ βεβαιώσω, μὲ τὸ λόγο τῆς τιμῆς μου, τὸν κ. Ξενοπούλου πῶς ἀπὸ ἀθθεντικώτοτη πηγῆ, τὴν ὁποία δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ξεσκεπάσω, ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ ποῦ εἶχα στὸ πρῶτο γράμμα μου ἐλέχτηκαν καὶ δὲν ξέρω κ' ἐγὼ πῶς μοῦ γεννήθηκε ἡ ἰδέα ὅτι καὶ γράφηκαν, ἀπὸ τὸν κ. Παλαμᾶ, στὴ χρονιάτικη φιλολογικὴ ἐπιθεώρησί του καὶ μάλιστα στὸ συμπλήρωμα αὐτῆς, ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Ἐμπρὸς» τῆς 7 Ἰανουαρίου, ὅπου λέει κατὶ γιὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, ποῦ μοῦ ἔκαμε τέτοια ἐντύπωσι, τὸ ὅποιο ὅμως ἂν καὶ λίγο δυσκολονόητο, βρισκῶ τώρα, μὲ προσεκτικώτερη ἐξέταση, ὅτι ἐννοεῖ κατὶ ἄλλο. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερο δὲ δηλ. τὴν εἰρωνία, κάθε προσεχτικὸ μάτι, ποῦ θὰ διαβάσῃ τὴν κριτικὴ αὐτὴ τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, θὰ νοιώσῃ ἄφροντα τὴ λεπτὴ εἰρωνία, ποῦ μεταχειρίζεται ὁ ποιητῆς γιὰ νὰ κρύψῃ μερικὰ πράματα, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ τὰ πῇ καθαρὰ καὶ ξάστερα, γιὰ νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσῃ.

Ἄλλὰ καὶ στὰ δυὸ αὐτὰ ζητήματα τίποτε δὲν μὲ δυσκολεύει νὰ βάλω καὶ Ξενοπούλου τὸν ὕπ' ἀριθμὸν 1 ν' ἀπαντήσῃ μόνος του στὸν Ξενοπούλου τὸν ὕπ' ἀριθ. 2, γιατί, ὅπως θὰ ξέρετε, ὁ κ. Ξενοπούλος εἶναι καὶ δυστυχεστάτος, σὰν τὸν ἦρσα τῆς φάρας του «Δὲν εἰμ' ἐγὼ!» Καὶ γιὰ τὸ πρῶτο ζήτημα τοῦ ἐξαναγκασμοῦ, παραθέτω—κατὰ λέξι τὴ σημείωσι ποῦ ἔχει ὁ ἴδιος κάτω ἀπὸ τὸ πρῶτο μέρος τῆς αυτοκριτικῆς του σελ. 39 τοῦ «Νουμά». «Κι αὐτὴ—δηλ. τὴν κριτικὴν τοῦ Παλαμᾶ—μὴ νομίζετε πῶς τὴν ἔγραψε αὐθόγημα ἀπὸ καθ' ἑαυτὸν κριτικῶ. Τὸν παρεκάλεσαν τὰ Παναθηναϊκᾶ καὶ μάλιστα τὴν παράκλησι τὴ διεβίβασα ἐγώ». Ἐνα μόνον δὲν μᾶς λέγει ὁ κ. Ξενοπούλος πῶς μετὰ τὴν φορτικώτητα ἐπέμενε νὰ γράψῃ αὐτὴ τὴν κριτικὴ ὁ Παλαμᾶς, ποῦ δὲν ἤθελε, γιατί ἔνεκα τῆς φιλίας; τὸν δὲν θὰ μπορούσε ἄετιτερα νὰ πῇ τὴ γνώμη του. Γιὰ τὸ δεύτερο δὲ δηλ. τὴν εἰρωνία, παραθέτω ἐπίσης κατὰ λέξι μιὰ περικοπή του ὁποῦ τὸ πρῶτο μέρος ἐπίσης; τῆ; αυτοκριτικῆς; του, ποῦ εἶναι στὴ δευτέρῃ στήλῃ τῆς σελ. 31 τοῦ «Νουμά». «Τὰ μπορεῖ, τὰ ἂν, τὰ στοχάζομαι, δίνουν καὶ παίρνουν ἐκεῖ μέσα.—δηλ. στὴν κριτικὴν τοῦ Παλαμᾶ—Μὲ κακομεταχειρίζεται μὲ εἰρωνεύεται, σὰν ἄνθρωπο, καὶ μὲ ὑποτιμᾷ σὰ συγγραφέα».

Πιστεύω πῶς αὐτὰ τοῦ φτάνουν.

Μὲ ὑπόληψιν
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ